

Republica Moldova și România. Pași spre integrarea europeană

Prof. dr. Iulian Sînzianu
Viorel Mătășaru

Politica externă a Republicii Moldova trebuie să stabilească, drept axă prioritară, strângerea relațiilor sale cu România.

Importanța atingerii acestui deziderat este impusă de mai multe considerente: trecutul istoric comun, legăturile culturale și unitatea etnică și lingvistică, dar și aspecte mai actuale, politice și economice: legăturile comerciale care leagă cele două maluri ale Prutului, în special micul comerț de frontieră, colaborarea în domeniul politicii energetice și al securității regionale în Europa de Sud-Est. Mai mult, după aderarea României la Uniunea Europeană, în 2007, relațiile dintre aceasta și Republica Moldova au căpătat noi conotații, în condițiile în care majoritatea covârșitoare a locuitorilor de la est de Prut și-au exprimat opțiunea lor europeană. României i-a fost și îi este atribuit rolul de „locomotivă” în procesul de integrare în structurile europene a Republicii Moldova, de asemenea intermediază proiectele derulate prin politica de vecinătate a Uniunii Europene, iar colaborarea dintre instituțiile și cetățenii de la est și de la vest de Prut se consolidează prin cooperare în cadrul acțiunilor desfășurate pe teritoriul celor trei euroregiuni delimitate pe teritoriile României, a Republicii Moldova și a Ucrainei.

Context European: în condițiile în care o nouă extindere a Uniunii Europene nu este previzibilă în viitorul foarte apropiat, cooperarea transfrontalieră și politica de vecinătate cu statele aflate la granițele estice ale Uniunii și în bazinul Mării Mediterane capătă o importanță sporită în viziunea forumurilor decizionale de la Bruxelles. Se urmărește împărțirea beneficiilor aderării unor noi state la Uniunea Europeană în anii 2004-2007 cu vecinii acestora, deveniți vecini nemijlociți ai Uniunii, apropierea nivelului de trai pe ambele părți ale granițelor, dar și evitarea constituirii unor granițe ermetice între noii membri ai Uniunii și vecinii lor care nu au aderat. Pe această cale se urmărește și reducerea crimei organizate transfrontaliere și a migrației ilegale. Fondurile alocate tind să capete o pondere importantă în bugetul Uniunii, iar domeniile vizate se diversifică în mod simțitor.

Cooperarea transfrontalieră beneficiază de experiența programelor anterioare TACIS și PHARE și vizează regiunile terestre și maritime de la granițele Uniunii. Pentru perioada 2007 – 2013 au fost stabilite nouă programe pentru granițele terestre și șase pentru bazinele marine. România a fost inclusă la debutul programului, în 2007, în două dintre primele (Ungaria – Slovacia – România - Ucraina și România – Moldova – Ucraina), precum și în programul maritim „cooperarea de la Marea Neagră”, alături de alte 9 state, printre care și Republica Moldova. Programele respective utilizează fondurile alocate în domenii diverse, cum ar fi dezvoltarea economică, rezolvarea unor probleme de interes major (mediu, sănătate, crimă organizată, siguranța granițelor), precum și promovarea acțiunilor locale de tip „people to people”.

Instrumente financiare: Până în 2006, asistența financiară a Uniunii Europene pentru statele din estul Europei a fost furnizată prin intermediul unor programe pe criterii geografice, cum ar fi TACIS (Technical Assistance for the Commonwealth of Independent States), sau pentru cele tematice, ca EIDHR (Inițiativa Europeană pentru

Democrație și Drepturile Omului). Din anul 2007 Uniunea Europeană derulează programele Instrumentului European de Vecinătate și Parteneriat (ENPI). Acestea vizează acțiuni desfășurate în cooperare cu vecinii Uniunii și cele ce se referă la parteneriatul strategic cu Rusia. Pentru anii 2007-2013 ENPI beneficiază de fonduri în valoare de peste 12 miliarde euro ce pot fi accesați de statele implicate (cu o creștere de peste 32% față de cei șase ani anteriori). Așadar, Uniunea Europeană alocă în prezent, anual, peste două miliarde euro pentru derularea programelor cu statele aflate în imediata sa vecinătate.

Programul Operațional Comun România – Ucraina - Republica Moldova pentru anii 2007-2013 este finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul Instrumentului European de Vecinătate și Parteneriat. Programul își propune ca, în contextul unor granițe sigure, să stimuleze potențialul de dezvoltare a zonei de frontieră, prin favorizarea contactelor între parteneri de pe ambele părți ale granițelor, în scopul îmbunătățirii situației economico-sociale și a mediului înconjurător.

Aria programului se constituie din regiuni din cele trei state vecine, respectiv județele Botoșani, Galați, Iași, Suceava, Tulcea și Vaslui din România, regiunile Odessa și Cernăuți din Ucraina și întregul teritoriu al Republicii Moldova.

Programul Operațional Comun România – Ucraina - Republica Moldova pentru cei șase ani menționați are un buget total de 137,4 milioane de euro, din care fonduri nerambursabile furnizate de Uniunea Europeană prin Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat este de aproximativ 126 milioane euro, în timp ce statele partenere trebuie să participe la finanțarea proiectelor cu suma de aproximativ 11,4 milioane euro. Programul vizează sprijinirea de proiecte care favorizează dezvoltarea economică și socială, protecția mediului, pregătirea pentru situații de urgență, proiecte de investiții în infrastructura de transport, energie, furnizarea de apă potabilă, precum și acțiuni ale comunităților locale care promovează schimburile educaționale, culturale și sportive, dezvoltarea societății civile etc. Proiectele au un caracter transfrontalier și sunt dezvoltate în parteneriat de organizații aflate de-o parte și de alta a frontierei. Pentru a putea fi eligibile, în proiecte trebuie să participe cel puțin un partener român și un partener din Ucraina sau Republica Moldova. Beneficiarii acestui program pot fi autorități publice regionale și locale, organizații non-guvernamentale, asociațiile, universitățile, institutele de cercetare, organizațiile educaționale/de instruire.

Cei trei parteneri au identificat trei priorități pentru derularea programelor de cooperare transfrontalieră:

1. constituirea unei economii mai competitive în zona de frontieră;
2. protecția mediului și abordarea situațiilor de urgență;
3. promovarea activităților de tipul „people to people”

România și integrarea europeană a Republicii Moldova. În ultimul deceniu relațiile dintre Republica Moldova și România au fost din ce în ce mai strânse, în ciuda regimului politic restrictiv instaurat la Chișinău. Republica Moldova a fost primul stat vizitat de către Președintele României Traian Băsescu în 2004. Au fost reluate discuțiile în domenii cheie, cum ar fi politica energetică, securitatea frontierelor și problema transnistreană. În plus, autoritățile române centrale sprijină demersurile autorităților de la Chișinău de apropiere de structurile europene și euroatlantice. Din 2007, odată cu

obținerea statutului de membru cu drepturi depline a Uniunii Europene, România dispune de alte căi de sprijinire a Republicii Moldova în eforturile de obținere a unui statut privilegiat în relațiile cu Uniunea Europeană.

Autoritățile de la București și de la Chișinău au constatat că o colaborare mai strânsă este benefică pentru rezolvarea unor probleme importante pentru stabilitatea celor două state: asigurarea unei zone de securitate și stabilitate, consolidarea unității și suveranității Republicii Moldova și democratizarea sa, susținerea de acțiuni îndreptate împotriva migrației ilegale, a crimei organizate, manifestate prin traficul de persoane sau droguri, schimbări în regimul frontierei și a zonelor de liber schimb.

Concret, statul român, în calitate de membru al Uniunii Europene și participant la programele de vecinătate și de parteneriat, asigură sume de peste 60 milioane euro la programele de cooperare transfrontalieră cu Republica Moldova și Ucraina pentru anii 2007- 2013, asistență pentru dezvoltare, asigurarea securității frontierelor prin intermediul instrumentelor financiare ale Uniunii Europene și prin formarea personalului de specialitate și furnizarea de echipamente, consolidarea cadrului instituțional din Republica Moldova prin diverse proiecte (cum ar fi proiectul „Acordarea suportului informațional autorităților publice centrale de specialitate privind armonizarea legislației conform acquis-ului comunitar”, finanțat de către Ambasada Marii Britanii la Chișinău, la care România participă cu experți).

Dezbateri și declarații: Faptul că România poate sprijini substanțial apropierea Republicii Moldova de marea familie europeană a fost constatat încă înainte de aderarea României la Uniunea Europeană de clasa politică și de societatea civilă din Republica Moldova. Strategia generală a Partidului Popular Creștin Democrat pe termen mediu, emisă la 20 mai 2001, afirma că: „În cadrul procesului general de integrare europeană și în vederea dinamizării acestui proces, se impune cu necesitate crearea în regiunea noastră a spațiului economic unic între Republica Moldova și România, care ar însemna libera circulație a mărfurilor și serviciilor, a forței de muncă, a capitalului, armonizarea legislației economice, coordonarea politicii monetar-creditare, bugetare, fiscale, vamale și valutare. Crearea spațiului economic unic va avea drept obiective creșterea economică și ridicarea nivelului de trai, dezvoltarea complementară a sectoarelor economice, sincronizarea și armonizarea strategiilor de restructurare și reformare, lărgirea posibilităților de desfacere a produselor, capitalizarea rapidă și concentrarea producerii în ramuri și subramuri, minimalizarea dependenței de alte piețe”.

Oameni politici români au stabilit ca prioritate fundamentală a diplomației române sprijinirea aspirațiilor europene ale Republicii Moldova. Phillip Teodorescu, ambasadorul României la Chișinău, considera încă înainte de 2007 că între România și Republica Moldova relațiile nu pot fi decât de parteneriat privilegiat și cooperare.

Recent, la 21 decembrie 2009, președintele României, Traian Băsescu, declara în cadrul ceremoniei de depunere a jurământului în fața Camerelor reunite ale Parlamentului României: „Țin să subliniez ultimele evoluții democratice din Republica Moldova, evoluții care îmi întăresc convingerea că nu va trece multă vreme până când toți românii vor împărtăși același destin european. Crearea premiselor favorabile integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană va reprezenta o prioritate a noului meu mandat”.

Pentru susținerea acțiunilor Republicii Moldova în sensul aderării la structurile și programele Uniunii Europene s-au pronunțat și reprezentanții României în Parlamentul european. În februarie 2009 Daniel Petru Funeriu cerea ca cetățenii Republicii Moldova, care au ca limbă oficială una dintre limbile Uniunii Europene, să călătorească pe teritoriul Uniunii fără viză, iar Corina Crețu atrăgea atenția asupra evoluțiilor politice din Republica Moldova, de unde veneau la acea dată semne îngrijorătoare de nerespectare a libertății de exprimare și corectitudinea alegerilor ce urmau.

Cu puțin timp în urmă, ambasadorul României la Chișinău, Marius Lazurca, confirma că România este pregătită să sprijine Republica Moldova în procesul de adaptare a legislației de mediu la standardele europene. La rândul său, Gheorghe Șalaru, ministru al mediului în guvernul de la Chișinău, a apreciat că „sunt oportune proiectele comune de redresare a stării mediului în contextul relațiilor de bună vecinătate, care au trecut printr-o perioadă grea de stagnare în ultimii opt ani”. Ministrul afirma, de asemenea, că Moldova este interesată în participarea firmelor din România la implementarea proiectelor de aprovizionare cu apă și sistemelor de canalizare și a celor din domeniul managementului deșeurilor. A mai fost constatată necesitatea elaborării unui management comun al Prutului, întrucât „mediul nu are frontiere”.

În cursul anului 2010 Chișinăul a fost vizitat și de comisarul european pentru agricultură, Dacian Cioloș, reprezentant al României în Comisia Europeană. În fața studenților Universității Tehnice a Moldovei, comisarul european afirma că „vom sprijini capacitatea administrativă de a asigura un control al produselor agricole care să respecte normele de pe piața comunitară. Acest lucru va aduce acorduri comerciale cu UE și va deschide perspectiva accesului fără taxe vamale pe piața europeană”. Comisarul constata, în același timp, că Republica Moldova este din ce în ce mai mult orientată spre piața din Vest și, pentru a o încuraja, Comisia Europeană este dispusă să îi ofere sistemul de preferințe comerciale autonome.

În perspectiva derulării programelor de vecinătate și parteneriat, în centrele universitare și instituțiile din municipiile reședințe de județ din estul României au avut loc numeroase dezbateri și simpozioane. De exemplu, între 25 și 27 februarie 2009, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile organiza la Voroneț seminarul „Consultarea cu societatea civilă în procesul de programare a Instrumentului European de Vecinătate și Parteneriat (IEVP)”. Au participat reprezentanți ai societății civile din Republica Moldova, Ucraina, Georgia și Armenia, care au avut ocazia să își exprime opiniile și așteptările pe care le aveau față de România, ca nou stat membru al Uniunii Europene.

În iunie 2010 avea loc conferința „România și Republica Moldova în noul context (geo)politic: oportunități, provocări, soluții” din 14 iunie 2010, organizată de Institutul European din România și Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul”, alături de Reprezentanța Fundației Konrad Adenauer în România și Moldova - Institut Leipzig. Expertul economic Viorel Chriviga considera oportună constituirea unei acțiuni comune în domeniul agricol: „Semnarea Acordului privind micul trafic de frontieră creează oportunități de circulație și cooperare transfrontalieră pentru circa 1,3 milioane de locuitori ai RM, și circa 4 milioane de locuitori ai României. Platforma agricolă comună poate fi un instrument excelent de interconexiune și integrare

europenă pentru autoritățile ambelor state, utilizat pentru diminuarea decalajului existent al nivelului de dezvoltare economică a regiunilor limitrofe frontierei și care prevede realizarea unui set de acțiuni concrete menite să contribuie la aprofundarea colaborării moldo-române în domeniul economic”.

Iuliu Bara, director în Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului din România, considera că o cooperare a României cu Republica Moldova în proiectele finanțate cu fonduri europene reprezintă o oportunitate care nu trebuie neglijată.

Conferința a concluzionat că stabilirea unui parteneriat între România și Republica Moldova ar fi foarte benefic pentru ultima în politica sa de apropiere de Uniunea Europeană. Acest parteneriat s-ar constitui în mai multe domenii: consiliere cu privire la legislația europeană, securitate comună, ordine publică, creștere economică, competitivitate, modernizare.

Alte acțiuni ale României în sprijinul integrării europene a Republicii Moldova. Acțiunile diplomatice ale României puse în slujba apropierei Republicii Moldova de structurile și valorile Uniunii Europene au îmbrăcat forme diverse în anii trecuți. La începutul anului 2010 ministrul de externe al României, Teodor Baconschi, lansa la Bruxelles „Grupul informal de sprijin a acțiunii europene a Republicii Moldova”, deschis participării statelor membre ale Uniunii care doresc să susțină reforma democratică și integrarea europeană a acestui stat. Pe 14 iunie avea loc cea de a doua reuniune a respectivului grup, cu participarea unui număr important de miniștri ai afacerilor externe din statele membre ale Uniunii Europene, a comisarului pentru extindere și politica de vecinătate, Ștefan Füle, a Reprezentantului Special al Uniunii Europene pentru Republica Moldova, Kálmán Mizsei, a directorului general adjunct pentru relații externe din cadrul Comisiei Europene, Hugues Mingarelli. La întrunire au participat și înalți demnitari din Republica Moldova, primul ministru Vlad Filat și ministrul afacerilor externe și integrării europene, Iurie Leancă. Au fost apreciate, cu această ocazie, lansarea dialogului privind liberalizarea regimului de vize, angajamentul autorităților de la Chișinău pentru continuarea reformelor democratice, s-a pledat pentru intensificarea eforturilor în scopul rezolvării conflictului transnistrean. Ministrul român a afirmat din nou sprijinul constant și solid pe care România îl acordă eforturilor Republicii Moldova în procesul de apropiere de Uniunea Europeană. Acțiunea diplomației românești și-a arătat roadele începând cu mijlocul anului 2010, când alte state membre ale Uniunii, dintre care merită menționate Polonia și Ungaria, și-au exprimat sprijinul pentru aderarea Republicii Moldova, pentru acordarea unui statut privilegiat în politica de vecinătate a Uniunii și pentru urgentarea demersurilor făcute în vederea liberalizării regimului de vize. Alături de România, cele două state au cerut includerea Republicii Moldova pe foaia de parcurs a Balcanilor de Vest în vederea aderării la Uniune.

Asistența financiară română nu trebuie, nici ea, neglijată. România participă cu cea mai mare parte a fondurilor pentru cofinanțare a proiectelor inițiate în cadrul politicii de vecinătate a Uniunii Europene. În plus, în anul 2010, România alocă un sprijin financiar nerambursabil către Republica Moldova de 100 de milioane de euro acordați în tranșe, câte 25 de milioane de euro pe an.

Eforturi au fost făcute de executivul de la București și în privința acordării cetățeniei române către locuitori din Republica Moldova. La începutul anului 2010 se

avea în vedere deschiderea unei agenții speciale de acordare a cetățeniei române, cu sediul la București și cu unități teritoriale la Iași, Galați, Suceava, Cluj și Timișoara. De altfel, încă de la 14 aprilie 2009, președintele Traian Băsescu declara în fața Parlamentului de la București că a cerut guvernului simplificarea procedurii de acordare a cetățeniei pentru populația din Republica Moldova. Afirmatia conform căreia autoritățile de la București sunt gata să acorde cetățenie română pentru circa un milion de moldoveni este, probabil, o exagerare, care de altfel a trezit și reacția negativă a forurilor decizionale ale Uniunii Europene.

Euroregiuni. Proiectele desfășurate în cadrul Instrumentului European de Vecinătate și Cooperare, condiționate de participarea unor parteneri din cel puțin două state, unul membru al Uniunii și altul vecin nemijlocit al acestuia, se desfășoară în cadrul euroregiunilor. Raioanele Republicii Moldova sunt cuprinse în trei astfel de structuri:

- Euroregiunea „Dunărea de Jos”;
- Euroregiunea „Prutul de Sus”;
- Euroregiunea „Siret – Prut – Nistru”.

Proiecte desfășurate sau aflate în curs de desfășurare. După cum arătam anterior, Programul Operațional Comun România –Ucraina - Republica Moldova are alocat, pentru anii 2007-2013 un buget total de 137,4 mil. Euro, din care contribuția Uniunii Europene prin Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat este de aproximativ 126 milioane euro. Programele sunt structurate pe trei priorități principale. În a doua jumătate a anului 2009 s-a făcut apelul pentru depunerea de proiecte pe cele trei priorități în cadrul programului respectiv: în perioada 1 iulie – 28 septembrie pentru Prioritatea 3 (Promovarea activităților „people to people”) și în perioada 1 iulie – 28 octombrie pentru prioritățile 1 și 2 („Către o economie mai competitivă a zonei de frontieră” și „Mediul și pregătirea pentru situații de urgență”). Numărul de proiecte depuse s-a apropiat de 400: 156 pentru proiecte finanțate prin Prioritatea 3, iar pentru prioritățile 1 și 2, 204 proiecte până la sfârșitul lunii octombrie, alte proiecte fiind însă așteptate a sosi prin serviciile poștale. Valoarea totală alocată acestui apel era de 30 de milioane de euro pentru primele două priorități și de 5 milioane de euro pentru Prioritatea 3, iar suma care putea fi solicitată varia între 100.000 și 3.000.000 de euro pentru Prioritățile 1 și 2 și între 30.000 și 150.000 de euro pentru Prioritatea 3. Data estimativă a următorului apel a fost stabilită pentru septembrie 2010. Aria eligibilă a programului era constituită din șase județe din România (Botoșani, Galați, Iași, Suceava, Tulcea și Vaslui), două oblasturi din Ucraina (Odessa și Cernăuți) și întreg teritoriul Republicii Moldova.

Euroregiunea „Prutul de Sus”: structura a fost constituită în urma inițiativei române, înscrisă în „Tratatul privind relațiile de bună vecinătate și colaborare între România și Ucraina”, semnat la 2 iunie 1997. Acordul de constituire a Euroregiunii „Prutul de Sus” a fost semnat pe 22 septembrie 2000 la Botoșani. În 2010 Președinția Euroregiunii este exercitată de către Consiliul Județean Suceava. Cuprinde județele Suceava și Botoșani, raioanele Bălți și Edineț și regiunea Cernăuți. Printre obiectivele principale ale acestei structuri se numără conferințe științifice pe tema relațiilor interetnice și protecția mediului, schimb de experiență în domeniul administrativ și

economic, crearea traseului turistic „Prutul de Sus”, dezvoltarea infrastructurii rutiere și feroviare.

Instituțiile coordonatoare ale euroregiunii sunt următoarele:

- Consiliul Euroregiunii – format din șefii unităților administrativ-teritoriale componente. Dintre aceștia 6 au drept de vot (câte doi pentru partea română, moldoveană și ucraineană).

- Președintele în exercițiu - ales pe o perioadă de 1 an, pe principiul rotației statelor.

- Secretariatul Euroregiunii – cu sediul în unitatea administrativă care deține Președinția.

- Patru comisii de lucru:

- infrastructură, economie, turism;

- securitate ecologică, activitatea euroregiunii, dezvoltare durabilă;

- cultură, știință, sănătate, învățământ, tineret și sport;

- administrație locală, relații internaționale și relații mass-media.

În cadrul Programului Operațional Comun România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013 au fost depuse pentru finanțare 21 de proiecte, cu beneficiari eligibili din Ucraina și Republica Moldova.

Conform surselor oficiale, printre proiectele cu finanțare europeană implementate în ultimul deceniu în care instituții din România și Republica Moldova au fost sau sunt partenere se numără:

- *Proiectul de colaborare transfrontalieră pentru managementul cursului mijlociu al râului Prut*, finanțat în cadrul programului PHARE CBC 2004, în care autoritățile române din județul Botoșani au colaborat cu Consiliul Raional Fălești;

- „*Info Bucovina - Campanie de Informare Turistică pentru Regiunea transfrontalieră România-Ucraina*”, care urmărește dezvoltarea pe termen lung prin intermediul turismului în Carpații de Nord;

- În prezent sunt depuse un număr de 19 proiecte ce abordează, în majoritate, colaborări româno – ucrainene, cum ar fi modernizarea infrastructurii din județul Suceava, crearea de trasee turistice comune, un sistem modern de modernizare pentru prevenirea inundațiilor în bazinele râurilor Suceava, Prut și Siret, dar și construirea unui punct de trecere al frontierei și un birou vamal între Rădăuți Prut (județul Botoșani) și Lipcani (Republica Moldova) și înființarea unui centru transfrontalier de turism în județul Botoșani. Cele mai multe proiecte inițiate se desfășoară însă între parteneri din România și din Ucraina, unde conservarea identității naționale a minorității românești este într-o situație critică.

Euroregiunea „Siret-Prut-Nistru”: s-a constituit la 18 septembrie 2002, prin semnarea „*Protocolul cooperării transfrontaliere*” la Iași. La 4 decembrie, la Ungheni, avea loc Reuniunea Forumului Președinților, ocazie cu care a fost semnat *Statutul de funcționare a Euroregiunii Siret – Prut - Nistru*.

În 2005 s-a înființat Asociația Euroregiunii Siret-Prut-Nistru, organism cu personalitate juridică al cărei obiectiv îl reprezintă absorbția de fonduri pentru implementarea de proiecte și gestionarea fondurilor. Asociația reunește, ca membri fondatori, cei 20 de membri ai Euroregiunii. Obiectivul principal îl reprezintă absorbția

de fonduri pentru implementarea de proiecte și gestionare a fondurilor. Sediul Asociației este la Iași..

Euroregiunea cuprinde județele Iași, Neamț și Vaslui și 18 raioane din Republica Moldova (Anenii Noi, Basarabeasca, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Dubăsari, Florești, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Orhei, Rezina, Soroca, Strășeni, Șoldănești, Telenești și Ungheni. Președinția Euroregiunii este exercitată de Consiliul Județean Iași. De asemenea, au fost semnate acorduri de colaborare cu regiuni din Ucraina (Odessa, Vinnitsa și, în curs de elaborare, acordul cu regiunea Ivano-Frankivsk).

Dintre proiectele finalizate sau aflate în curs de desfășurare trebuie menționate:

- „*Utilizarea demonstrativă a surselor alternative de energie în Moldova prin cultivarea experimentală a recoltei – ALTER ENERGY*”, implementat de Consiliul Raional Fălești și Consiliul Județean Iași în 2006-2007.

- „*Turism Eco - rural în codrii Lăpușnei*”, implementat de Consiliul Raional Hîncești și Consiliul Județean Iași, pentru intensificarea cooperării transfrontaliere prin încurajarea turismului și valorificarea patrimoniului local. Proiectul s-a desfășurat în anul 2006 și a constat în realizarea de conferințe, funcționarea unui Centru de Promovare a Turismului, realizarea de vizite de studiu, crearea și promovarea unor itinerarii turistice.

- „*Îmbunătățirea antreprenoriatului femeilor de afaceri – crearea unei rețele transfrontaliere*”, implementat de Primăria Ungheni și Patronatul pentru Dezvoltarea IMM-urilor. Proiectul a fost finanțat prin Programul Phare, s-a desfășurat în 2008 și 2009 și a cuprins funcționarea unui centru de afaceri pentru femeile antreprenor, întocmirea unor baze de date, desfășurarea unor sesiuni de training, organizarea unor întâlniri pentru schimb de bune practici în antreprenoriat între femeile din România și cele din Republica Moldova, susținerea unor seminarii.

- „*Asociația Regiunilor de frontieră din Moldova și stabilirea unei rețele a actorilor din sectorul public și privat implicați în inițiativele socio-economice regionale și transfrontaliere*”, implementat de Primăria Raionului Ungheni și Consiliul Județean Iași în anul 2006.

- Constituirea *Centrului de Arte și Meșteșuguri Tradiționale*, la care au participat, în 2008, Consiliul județean Iași, Consiliul Raional Ungheni.

- „*Semnalizarea obiectivelor turistice de interes regional din județul Iași*”, implementat de Consiliul Județean Iași Consiliul Raional Leova în anul 2008.

- „*Dezvoltarea capacităților investiționale în zona turistică Hîncești-Leușeni*”, implementat de Consiliul Raional Hîncești în parteneriat cu Consiliul Județean Iași în anul 2009.

- În august 2009 era finalizată „*Strategia de dezvoltare economică și socială a Euroregiunii Siret-Prut-Nistru*”.

- „*The Economic and Social Development Strategy for Siret-Prut-Nistru Euroregion*” (2009) prin Asociația Euroregiunea Siret – Prut - Nistru finanțat prin Programul de Vecinătate România – Republica Moldova. În cadrul proiectului a fost finalizat programul de instruire al Grupurilor de Lucru din unitățile administrativ-teritoriale, membre ale Euroregiunii, și a fost efectuat sondajul de opinie premergător elaborării Strategiei.

- Proiecte ale Consiliului Județean Iași: „*Susținerea politicilor de identitate comunitară*”, în parteneriat cu Consiliul Raional Ungheni, și „*Ideal inițiativa pentru dezvoltarea economică prin acțiune locală*” în parteneriat cu Consiliul Raional Soroca.

- Colaborare transfrontalieră pentru reducerea impactului deșeurilor asupra mediului, finanțat de Uniunea Europeană prin programul Phare, la care au participat Asociația Obștească „Cutezătorul” din Republica Moldova și Agenția pentru Protecția Mediului Iași în anul 2006-2007

- „*Management bilateral România - Moldova pentru conservarea biodiversității în zona de graniță dintre cele două țări*”, inițiat de Inspectoratul Ecologic de Stat, Fundația Corona, Iași și Asociația Cutezătorul.

- Romania – Moldova: Cross-border Expertise and Competitiveness for Export implementat de Asociația AEDIFICIA din Iași, cu parteneri din Republica Moldova.

- Infoturism – Campanie de informare turistică în regiunea transfrontalieră România – Moldova, finanțat prin programul Phare, implementat de Asociația Accord Iași, cu parteneri din Republica Moldova.

- „*Development and implementation of good practices in bull genetic improvement in the cross-border region*”, derulat de către SCDCB Dancu Iași cu sprijinul financiar al Uniunii Europene prin Programul de Vecinătate România – Republica Moldova 2005-2006, parteneri Stațiune de Cercetare – Dezvoltare pentru Creșterea Bovinelor Dancu – Iași, Casa Antreprenoriatului Ungheni, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad” Iași, Centrul Republican pentru Ameliorarea și Reproducția Animalelor Republica Moldova.

- Oficiul Județean de Consultanță Agricolă (OJCA) Vaslui, în parteneriat cu Fundația Universitară pentru Sprijinirea Producătorilor Agricoli „Haralamb Vasiliu” Iași, OJCA Iasi, OJCA Botoșani, Asociația Antreprenorilor Rurali – Chișinău, Centrul de Inițiativă Privată Ungheni și alte instituții a organizat pe 26 ianuarie 2009, deschiderea oficială a proiectului de cooperare transfrontalieră „*Marca de Produs - modalitate de promovare a regiunii transfrontaliere*”, finanțat, de asemenea, de Uniunea Europeană, prin Programul de Vecinătate România – Republica Moldova. Obiectivele proiectului erau creșterea competitivității produselor agro-alimentare din regiunea transfrontalieră prin înregistrarea acestora ca produse tradiționale, protejarea lor împotriva concurenței neloiale, protejarea mărcilor de produs și, drept consecință, dezvoltarea economică a fermierilor și a grupurilor de producători.

- Asocierea, în 2009, a Primăriei Vaslui cu două localități din Republica Moldova și Ucraina în cadrul unui proiect care își propune intensificarea cooperării transfrontaliere dintre comunitățile regionale în domeniul turismului în zona transfrontalieră, anume reabilitarea Curților Domnești medievale de la Lăpușna pentru vizite turistice

- „*Caravana veselă – teatrul de joacă fără frontiere*”, finanțat de Uniunea Europeană prin Programul de vecinătate România – Republica Moldova, proiect inițiat de Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, în parteneriat cu Consiliul Județean Vaslui, Consiliul Raional Leova, Consiliul Raional Hîncești, Primăria Ialoveni și Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” Chișinău. Proiectul presupune promovarea teatrului ca punte de legătură între tinerii de pe cele două maluri ale Prutului, susținerea de piese de teatru, schimburi de materiale etc.

- „*TinArt*”, implementat de Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, în parteneriat cu Consiliul Județean Vaslui, Consiliul Raional Leova, Consiliul Raional Hîncești, finanțat prin Programul de Vecinătate România – Republica Moldova, 2004 – 2006, Prioritatea 2, Fondul comun al Proiectelor Mici, desfășurat în cursul anului 2009, adresat cu precădere tinerilor de 8-16 ani și îndreptat spre un grup țintă de aproape 12.000 de persoane, cu o valoare de aproape 50.000 euro, din care 90% finanțare a Uniunii Europene, cuprinde cercul de pictură „Pași spre culoare”, schimburi interculturale de tip workshop, tabără de creație în Republica Moldova, concurs de pictură „Pânze de jurnal” etc.

- „*Parteneriate sociale transfrontaliere pentru beneficiul bătrânilor solitari*”, desfășurat în 2008, prin Programul de Vecinătate România – Republica Moldova 2004 – 2006, având drept parteneri Consiliul raional Soroca, Consiliul Județean Vaslui, Direcția Generală de Asistență Socială și protecția Copilului Vaslui, Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Soroca, ONG „Casa Speranțelor” și ONG „Viitorul” din raionul Soroca, la care au participat persoane în vârstă găzduite de Centrul „Acasă” din Bădiceni, raionul Soroca, și ai Centrului „Împreună” din com. Giurcani, județul Vaslui, prin care s-a urmărit sensibilizarea a cel puțin 30.000 de persoane din raionul Soroca și județul Vaslui referitor la problemele persoanelor în vârstă.

- „*Itinerarii Cultural – Religioase. Vaslui – Hîncești – Leova*”, finanțat prin Programul de Vecinătate România – Republica Moldova 2004 – 2006, Phare CBC 2004, urmărind dezvoltarea infrastructurii de turism cultural – religios în vederea intensificării activităților turistice transfrontaliere, prin reabilitarea și modernizarea infrastructurii de informare și acces. Parteneri Consiliul Județean Vaslui, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Vaslui, Consiliile Raionale Hîncești și Leova, adresat către aproximativ 35.000 de turiști, prin crearea unui sistem de semnalizare turistică, constituirea unui centru de informare turistică la Vaslui, ghiduri turistice, afișe, pliante, bannere electronice, suport multimedia, desfășurat în 2008 – 2009.

- Constituirea *Centrului Economic Transfrontalier*, cu centrul la Iași, între 2006-2008, în colaborare cu Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Vaslui și primăria orașului Sângera din Municipiul Chișinău, pentru dezvoltarea oportunităților de investire între România și Republica Moldova.

- „*Consolidarea capacității autorităților publice locale din județul Vaslui și raionul Leova în gestionarea infrastructurii transfrontaliere*”, desfășurat între 2008-2009 cu participarea Consiliului Județean Vaslui și Consiliului Raional Leova, prin Programul de Vecinătate România – Moldova 2004 – 2006, prioritatea 1 (dezvoltare economică și socială), pentru creșterea gradului de cooperare transfrontalieră în domeniul integrării și gestiunii informației în zona de graniță, prin implementarea unui sistem informatic și creșterea gradului de calificare a personalului de specialitate.

- Proiect pentru organizarea unui centru transfrontalier de resurse pentru educația incluzivă a copiilor cu nevoi speciale, prin Programul de vecinătate România – Moldova, desfășurat în 2009, între Consiliul Județean Vaslui și Consiliul Raional Soroca și Primăria Orașului Soroca.

- Proiectul TROMAO, inițiat de Asociația Partener, urmărește pregătirea a 180 de angajați ai instituțiilor locale și ai ONG-urilor din județene Iași, Botoșani și Vaslui

pentru accesarea Programului Operațional Comun România – Ucraina – Republica Moldova 2007 – 2013. Cuprinde cursuri de formare, elaborarea unor materiale pe tema „Identificarea și formarea proiectelor transfrontaliere”.

Euroregiunea „Dunărea de Jos” are la bază Convenția semnată în 14 august 1998. Președinția Consiliului *Euroregiunii Dunărea de Jos* este deținută în acest moment de Consiliul Județean Galați, pe o perioadă de doi ani (2010-2011). Din Euroregiunea „Dunărea de Jos” fac parte următoarele unități administrativ-teritoriale: județele Tulcea, Brăila și Galați (România), raioanele Cahul și Cantemir (Republica Moldova), regiunea Odessa (Ucraina).

În decembrie 2008, la mai bine de 10 ani de la crearea euroregiunii, erau semnate documentele constitutive ale *Asociației de Cooperare Transfrontalieră a Euroregiunii „Dunărea de Jos”*. În programul de priorități a Consiliului Județean Galați, ce deține, după cum am arătat, președinția euroregiunii, pentru doi ani, sunt cuprinse prevederi pentru bunul mers al acesteia:

- Punerea în practică a strategiei actuale de dezvoltare a Euroregiunii „Dunărea de Jos” și elaborarea strategiei pentru 2010-2015;
- Atragerea de fonduri pentru finanțarea proiectelor din cadrul Programului operațional de cooperare transfrontalieră România – Ucraina - Moldova 2007-2013;
- Dezvoltarea relațiilor de cooperare și întărirea capacității administrative a *Asociației de Cooperare Transfrontalieră „Euroregiunea Dunărea de Jos”*;
- Sprijinirea dezvoltării regionale prin înființarea unor obiective economice transfrontaliere – piață de gros la Cahul și parc agroindustrial la Galați;
- Crearea centrului transfrontalier pentru dezvoltarea activităților inovative și de cercetare, în vederea organizării unor activități comune, expoziții, conferințe, seminarii în domeniul activităților inovative și cooperării transfrontaliere;
- Dezvoltarea schimburilor comerciale între partenerii din cadrul euroregiunii și crearea unor structuri de sprijin a IMM-urilor.

Așadar colaborarea transfrontalieră manifestată în cadrul euroregiunii urmărește o mare diversitate de domenii: economie, turism, mediu, circulația persoanelor, manifestări și legături culturale la care să participe parteneri din cele trei state implicate (România, Ucraina, Republica Moldova)

Dintre proiectele finalizate și cele aflate în curs de execuție merită menționate:

- Planul de Management pentru Protecția Biodiversității și Dezvoltare Durabilă în Zonele Naturale Protejate ale Euroregiunii „Dunărea de Jos”. Partenerii proiectului au fost Rezervația Biosferei Delta Dunării din Tulcea, Rezervația de Stat Prutul Inferior (Cahul) Rezervația Biosferei Dunărea (regiunea Odessa). Proiectul urmărea alcătuirea unui plan de management pentru protejarea diversității biologice și dezvoltare durabilă în Zona Naturală Protejată Transfrontieră din euroregiunea „Dunărea de Jos”; 2002 – 2003, finanțare prin programul TACIS.

- Proiect de cooperare descentralizată între Italia, România, Moldova și Ucraina. Proiectul a fost finanțat prin Programul de Cooperare Descentralizată al Regiunii Veneto și a avut perioada de desfășurare în 2007. Obiectivul său principal era certificarea și protecția mediului din zona Deltei

- Numeroase proiecte desfășurate în special între România și Ucraina în acțiuni pentru protejarea Deltei Dunării.

- Crearea unui Centru Integrat de Promovare și Dezvoltare Economică Transfrontalieră, la care parteneri au fost Consiliul Județului Galați și Agenția pentru Integrare Europeană și Cooperare Transfrontalieră Cahul. Proiectul viza reabilitarea complexului Zătun și dotarea cu echipamente în vederea realizării de acțiuni în comun cu partenerii din Republica Moldova în domeniul promovării și dezvoltării economice locale.

- Crearea unui Centru transfrontalier de protecție a mediului, implementat de Consiliul Județului Galați, Consiliul Raional Cahul și Info-Media Centru. Proiectul are ca obiectiv reabilitarea unor spații și dotarea cu echipamente în vederea realizării de acțiuni în comun cu partenerii din Republica Moldova pe probleme comune în domeniul protecției mediului.

- *„Dezvoltarea turismului transfrontalier în Pădurea Gârboavele”*, parteneri Consiliul Județului Galați, Complexul Muzeal de Științele Naturii Galați și Consiliul Raional Cahul. Proiectul desfășurat în anul 2007 urmărea reabilitarea habitatelor animalelor din Grădina Zoologică Pădurea Gârboavele la standarde europene și promovarea turismului transfrontalier la granița dintre România și Republica Moldova.

- *„Sănătate fără frontiere”*, implementat de Spitalul de Boli Infecțioase Sf. Parascheva, Galați, Consiliul Județului Galați și Instituția Medico - Sanitară „Spitalul Raional Cahul”. Proiectul desfășurat în 2008 a susținut realizarea unor schimburi de experiență în domeniul medical între Spitalul de Boli Infecțioase „Sf. Cuvioasa Parascheva” Galați și instituții similare din raionul Cahul, Republica Moldova și achiziția de bunuri și produse informatice specializate necesare asigurării managementului serviciilor medicale și a resurselor materiale utilizate.

- *„Tradiții și obiceiuri pe ambele maluri ale Prutului Inferior”* (2008) implementat de Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați, Consiliul Județului Galați și Secția Raională Cultură Cahul; Proiectul vizează realizarea unui schimb de experiență între specialiști din cadrul a două importante instituții de cultură - Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați, România și Secția Raională Cultură Cahul, Republica Moldova care vor participa, în comun, la activități de identificare a obiectivelor etnografice.

- Crearea Centrului Media Duplex România – Moldova, la inițiativa Societății Jurnaliștilor „Dunărea de Jos”, Consiliului Județului Galați și Asociației Presei Independente Chișinău. Proiectul vizează realizarea de schimburi de experiență și crearea unui centru media și a unei agenții de presă regionale între Societatea Jurnaliștilor „Dunărea de Jos” Galați și Asociației Presei Independente din Chișinău, Republica Moldova.

- *„Muzeul satului – gospodărie tradițională”* a fost implementat în cadrul Programului de Vecinătate România – Moldova, 2004 – 2006, Consiliul Județului Galați în parteneriat cu Muzeul Orașului Cahul, Republica Moldova și Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați. Proiectul viza dezvoltarea turismului cultural în regiunea de frontieră Galați – Cahul prin înființarea unui Muzeu etno - cultural în zona de agrement Pădurea Gârboavele. Perioada de implementare a fost 2006-2008.

Proiecte propuse spre finanțare în cadrul Programului de Vecinătate România – Republica Moldova.

- *„Complexul Muzeal de Științe ale Naturii Galați – obiectiv turistic transfrontalier”* – Aplicant: Consiliul județean Galați; Parteneri: Complexul Muzeal de

Științe ale Naturii Galați, Centrul Info Media Cahul. Proiectul urmărește dezvoltarea turismului transfrontalier și realizarea de schimburi de specialiști în domeniul astronomiei, botanicii, precum și dotarea cu echipamente ale observatorului și planetarului existent la Complexul Muzeal.

- „*Reabilitarea DJ 242 E, Oancea – Roșcani, km 0+000-10+950*” Inițiat de Consiliul Județean Galați, are ca obiectiv reabilitarea secțiunii de drum județean ce face legătura între satele Roșcani și Băneasa (județul Galați) cu Vama Oancea (România) și Cahul (Republica Moldova).

- „*Cooperarea transfrontalieră și bună vecinătate la Dunărea de Jos*”. Parteneri: Consiliul Județean Galați și Consiliul Regional Cahul. Are ca obiectiv realizarea unui schimb de experiență în domeniul cooperării transfrontaliere, cu ocazia aniversării a 10 ani de la înființarea Euroregiunii.

- „*Dezvoltarea asistenței sociale prin cooperare transfrontalieră*”. Parteneri: Universitatea Dunărea de Jos din Galați; Consiliul Județean Galați și Agenția de Cooperare Transfrontalieră și integrarea Europeană Cahul (Republica Moldova). Are ca obiectiv: susținerea de cursuri de perfecționare pentru persoanele care activează în domeniul social din Galați și Cahul.

Pentru a concluziona, România s-a comportat ca un adevărat „avocat” al Republicii Moldova în relațiile sale cu Uniunea Europeană, încurajând eforturile de integrare în comunitatea internațională și europeană a statului dintre Prut și Nistru. Grație eforturilor diplomației române, alte state membre ale Uniunii și-au exprimat sprijinul pentru un statut privilegiat acordat Republicii Moldova în cadrul politicii de vecinătate a Uniunii și în cadrul procesului de extindere a acesteia. Se insistă, în prezent, pe necesitatea includerii Republicii Moldova în procesul de apropiere și de aderare a statelor din Balcanii de Vest, nu în cel mai complicat și îndepărtat ce se referă la relațiile Uniunii Europene cu Ucraina. Diplomații români au pledat și pentru un ajutor financiar mai consistent pentru Republica Moldova, inclusiv din partea statelor membre ca entități individuale, pentru încheierea Acordului de Liber Schimb aprofundat și cuprinzător și a sprijinit dialogul pentru liberalizarea regimului de taxe. Trebuie apreciat și Acordul privind micul trafic la frontieră dintre România și Republica Moldova, intrat în vigoare la începutul anului 2010, ca instrument al Bunei Vecinătăți